

II RIIGIKOGU

9. istungjärk. **Protokoll nr. 279 (27).** 1925. a.

II Riigikogu koosolek 19. novembril
1925. a. kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 86 Riigikogu liiget.

Valitsuse loosis: põllutöominister **A. Ke-rem**, siseminister **K. Einbund**, sõjaminister **J. Soots**, välisminister **A. Birk**, teedeminister **K. Virma**, töö-hoolekandeminister **Chr. Kaarna**.

Päevakord:

1. Palga alammäära seadus — rkl. L. Johanson'i ettepanek.
2. Laevasõidu laenufond ja selle kasutamine—Riigikogu liikmete E. Masik'u, K. Kornel'i ja J. Teetsov'i ettepanek.
3. Veeühisuste seadus — III lugemisel.
4. Maaparanduse laenufondi seadus—III lugemisel.
5. Eesti ja Rootsi vahelise lepituskonventsiooni kinnitamise seadus — III lugemisel.
6. Eesti ja Norra vahelise kaubandusliku kokkuleppe kinnitamise seadus — III lugemisel.
7. Eesti ja Hollandi vahelise kaubalepingu kinnitamise seadus — III lugemisel.
8. Riigi metsatööstuse põhimäärus — III lugemisel.
9. Nuhtlusseaduse §§ 1175., 1176., 1177., 1395¹., 1395²., ja 1399. muutmise seadus — II lugemisel.
10. Balti eraseaduse § 945. tühistamise seadus — II lugemisel.
11. Perekonnanimede võtmise seadus — II lugemisel.
12. Ehitusseaduse §§ 177. täiendus — II lugemisel.
13. Tallinna sõjaväehaigemaja maa-ala piiri ja haigemaja piirides oleva avaliku tee korraldamise seadus — II lugemisel.
14. Hoolekandekohtute asutamise seaduse § 11 muutmise seadus — II lugemisel.
15. Üldise arvepidamise seaduse (S. K. VIII k. 2. j. 1914 a. väljaanne) § 373. märkus 1. muutmise seadus — II lugemisel.
16. Piimasaaduste väljaveo kontrolli seaduse muutmise seadus — II lugemisel.
17. Majanduskoolide seadus — hariduskommissjoni ettepanek.
18. Vabatahtliku tuletõrje ühingute tuletõrje komandode liikmete pensioni- ja toetusraha seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

19. Konsulaarseadustiku muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

20. Posti-telegraafi seaduse täiendamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

21. Tööstusliikude koolide seadus — hariduskommissjoni ettepanek.

22. Notariaal seaduse VI jaotuse (S. K. XVI k. I. j. 1914. a. väljaanne) muutmise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

23. Ainete hindade ja veokulude üle andmete kogumise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

24. Randvere-Piirita tee õiendamiseks maa võõrandamise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

25. Hangeldamise (spekulatsiooni) ja liigkasuvõtmise vastu antud määruse § 19. muutmise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

26. Tööliste haiguse korral kindlustamise seaduse muutmise seadus — töökaitse komisjoni ettepanek.

27. Endise Eestimaa avaliku hoolekande asutuse varanduste Tallinna linnale andmise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

28. Üldise arveseaduse täiendamise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

29. Tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise seadus varanduse aresti alla panemise, hoivuleandmise ja müügi asjus — üldkommissjoni ettepanek.

Koosolekut juhatab abiesimees **T. Kalbus**. Sekretääri kohal abisekretäär **L. Raudkepp**.

Koosolek algab kell 5.25 min.

1. Päevakorra Juhataja **T. Kalbus**:
täiendamine. Avan Riigikogu koosoleku.

B. Oja (töer): Teen ettepaneku, päevakorra esimeseks punktiks võtta komisjonide täiendavad valimised.

Juhataja **T. Kalbus**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud ja ühes sellega päevakord kindlaks määratud.

2. Teadaand- Sekretäär **L. Raud-**
mine Läti saei- **kepp**: Läti saeima esi-
ma esimehe mehelt dr. Paul Kalnin'ilt
telegrammi on tulnud järgmine tele-
kohta. gramm: „Ma palun Teid,
härä esimees, vastu võtta
ning lahkelt edasi anda Riigikogule minu ja

saeima südamlikum tänu sõbralikkude õnnesoovide eest Läti rahvuspüha puhul, mis tõendavad veel kord sõpruse ja sügava sümpaatia sidemeid, mis ühendavad meie kahte liitrahvast.“ (Kiiduavaldused.)

See telegramm on tulnud vastuseks telegrammile, mis saadetud Riigikogu esimehe poolt ja mis järgmiselt kõlab: „Riigikogu nimel on mul au saata Teie Ekssellentsile Läti rahvusliku püha puhul minu soojemad õnnesoovid ja paremad soovid liitlase Läti õitsevaks tulevikuks!“

3. Komisjonide täiendavad valimised. Juhataja **T. Kalbus:** Rkl. Zimmerman'i poolt on ettepanek, valida töökaitse komisjoni rkl. Oja asemele rkl. Maaker. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Maaker töökaitse komisjoni valitud.

4. Palga alam-määra seadus — L. Johanson'i ettepanek. **J. Voiman** (stp): Teen ettepaneku, palga alam-määra seadus anda töökaitse komisjoni.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

5. Laevasõidu laenufond ja selle kasutamine — E. Masik'u, K. Kornel'i ja J. Teetsov'i ettepanek. **K. Kornel** (rhv): Teen ettepaneku, käesolev seaduseelnõu anda rahaasjanduse komisjoni. Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

6. Veeühisuste seadus — III lugemisel. Maakomisjoni aruandja **Th. Pool** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja § § 1—55.

Veeühisuste seadus.

I peatükk.

Veeühisuste eesmärk.

§ 1. Selle seaduse alusel asutatakse veeühisused alljärgnevate ülesannete teostamiseks:

1. Veejuhete asutamiseks ja alalhoiuks põhjavee alandamiseks ehk tõstmiseks ning suurvee äravooluks.

2. Veejuhete kallaste ehitamiseks ja korrashoiuks.

3. Suurvee äravoolu takistuste kõrvaldamiseks.

4. Maade kuivatamise, niisutamise ja uhtmaade sisseseadete ja süsteemide ehitamiseks ja korrashoiuks.

5. Veevarustuse sisseseadete ehitamiseks, korrashoiuks ja kasutamiseks.

6. Vete puhtakshoiuks.

7. Veepaisude sisseseadmiseks, korrashoiuks ja kasutamiseks ülemistes punktides tähendatud ülesannete teostamisel.

§ 2. Veeühisused on juriidilised isikud.

II peatükk.

Veeühisuste asutamine.

§ 3. Veeühisuste asutajateks liikmeteks võivad olla riigi või omavalitsuse asutused, erasutused ja isikud, kes maad omanduse ehk põlise tarvitamise õiguse alusel kasutavad ja kelle maa-ala või ettevõtte veeühisusest huvitatud on.

§ 4. Ühisuse asutamiseks tarvilikkude eeltööde tegemiseks annab asutajale vastava loa maakonna veekomisjon ja teatab ühtlasi sellest vallavalitsuse kaudu isikutele, kelle omanduses või kasutamisel olevate maade peal eeltööde tegemine on lubatud. Viimastel ei ole õigust nende kasutada olevatel maal takistada eeltööde tegemist. Eeltööde tegemisel ei ole luba ilma omaniku nõusolekuta ehitusi lõhkuda, ega vilja- ja ilupuid raiuda.

§ 5. Eeltööde algatamisest tuleb asutajal vallavalitsusele vähemalt 14 päeva enne teatada. Vallavalitsus on kohustatud oma esitajat eeltöötajale viimase kulul kaasa andma, kes ka tarbekorral eeltöödega seotud kahjud ära hindab.

§ 6. Eeltöödega seotud kahjud määratakse kindlaks vaba kokkuleppe alusel huvitatud poolte vahel. Selle summa maksab asutaja kahjusajale välja. Ei tee asutaja seda, paneb vallavalitsus eeltööde tegemise seisma.

Eeltööde tegija on kohustatud vallavalitsusele kahjutasu kindlustuseks sisse maksma summa, mis vallavalitsuse esitaja poolt kindlaks on määratud.

§ 7. Ei saavuta pooled kokkulepet, määrab kahju kindlaks vallavalitsuse esitaja. Kui pooled määratud summaga nõus ei ole, siis jääb neil õigus tsiviilkohtukorras kahju suuruse määramist nõuda. Kahjutasu nõudmine kohtu teel ei takista eeltööde jätkamist.

§ 8. Eeltööde lõpul palub asutaja maakonna veekomisjonilt luba veeühisuse asutamiseks. Palvele lisab ta juurde:

1. Ettevõtte plaanid ja seletused;

2. ettevõtte kulude ja tulude elarve;

3. ettevõtte osavõtivate maa-alade omanikkude ja põliste tarvitajate nimekirja ja tea-

ted nende päraltolevate ning ettevõttega seotud maa-alade suuruse ja väärtuse kohta, ning

4. kavatsetud ühisuse liikmete nimekirja ja teated selle üle, kes neist ühisuse asutamise poolt ja vastu on, kui ka andmed tulu üle, mis ettevõttest loodetakse saada iga üksiku liikmele.

§ 9. Selle palve (§ 8) põhjal kutsub maakonna veekomisjoni esimees asjasthuvitatud maaomanikud ja põlised tarvitajad kokku koosolekule, kus selgitakse veeühisusse kuuluvate maa-alade piirkond, nende maa-alade omanikkude ehk põliste tarvitajate tulud ja kahjud, ühisuse liikmeks arvatavate isikute nimekiri ja muud asjaga seotud küsimused.

§ 10. Kui selgub, et ettevõtte on tarvilik ja tema teostamine otstarbekohane ühisuse kaudu, annab maakonna veekomisjon palve alusel loa ühisuse asutamiseks ehk lükkab palve põhjendatud otsusega tagasi.

Märkus. On ühisuse asutamiseiga kõik huvitatud asjaosalised nõus, peab maakonna veekomisjon ühisuse asutamiseks loa andma.

§ 11. Veeühisuse asutamine sünnib:

1. põhikirja ühehäälelise vastuvõtmisega kõigi ühisuse liikmeteks arvatud isikute poolt, või

2. põhikirja maksmapanemisega maade omanikkude või põliste tarvitajate nõudmisel, kui nende päralt olevate ja ühisuse tegevuspiirkonda arvatud maade peale langev tulu mitte alla $\frac{1}{3}$ ühisuse ettevõttest saadavast kogutulust ei ole.

Märkus. Nõudjaks võib olla ühisuse asutamisel ka üks isik, kuna ühisuse liikmete arv peab olema vähemalt 2.

§ 12. Ettevõtte kogutulu, kui ka iga üksiku veeühisuse piirkonda kuuluva maaomaniku või põlise tarvitaja peale langeva tulu osa (§ 11 p. 2), määrab kindlaks maakonna veekomisjon, arvesse võttes ühisuse piirkonda kuuluvate omanikkude või põliste tarvitajate maa-alade suurust ja väärtust enne ja pärast kavatsetava ettevõtte teostamist.

§ 13. Maaomanikke ja põliseid tarvitajaid kui ka teisi veeühisusi, kellele ettevõtte tulu töötab tuua, kuid kes liikmeks astuda ei soovi, võib maakonna veekomisjon ühisuse liikmeks määrata, kui ettevõtte otstarbekohaselt ühisuse kaudu läbiviidav on.

§ 14. Kui liikmeks määratud (§ 13) maaomanik ehk põline tarvitaja leiab, et tema oma majandamise viisi juures ühisuse piirkonda arvatud maa-alast ettevõtte kavas ettenähtud tulu ei saa, siis võib, tema nõudmisel, maakonna veekomisjon ühisuse asutamist nõudja maa-ala oma korraldusse võtta.

§ 15. Veeühisuse korraldusse võetud maa-ala (§ 14) jääb ühisuse tarvitada kunni

ühisuse ettevõtte teostamisest ja korrashoiust tingitud kulud, mis korraldusse võetud maa-ala peale langevad, kaetakse tulude ülejäägist, mis sama maa-ala kohta kavas ette nähtud. Ühisuse korraldusse antud maa tarvitamise aja määrab ära maakonna veekomisjon.

§ 16. Maaomanik ehk põline tarvitaja, kelle maa-ala on võetud ühisuse korraldusse, vabastatakse kõigist kohustustest ja õigustest ühisuse suhtes vastavalt korraldusse võetud maa-alale määratud aja jooksul (§ 15).

§ 17. Maa tarvitamise kestel (§ 15) maksab ühisus maaomanikule või põlisele tarvitajale tasu rahas või natuuras vastavalt ühisuse korraldusse võetud maa-alade tulukusele enne ettevõtte teostamist.

§ 18. Ühisus võib tema korraldamisse võetud maad kas ise kasutada, või tarvitamiseks edasi anda kolmandatele isikutele. Maa tarvitamine sünnib ettevõtte kavas määratud otstarbel.

§ 19. On veeühisuse asutamiseks luba antud, siis ei takista enam ükski vastulause ühisuse tegevuse alustamist.

III peatükk.

Veeühisuse põhikirja ja selle muutmise.

§ 20. Veeühisus tegutseb keskkekomisjoni poolt väljatöötatud normaal põhikirja alusel.

Ühisuse põhikirjas peab tähendatud olema:

1. Ühisuse nimi ja asupaik;
2. ühisuse eesmärk, ettevõtte töökava ning selle kava muutmise tingimused;
3. ühisuse juhatuse koosseis, võimupiirid ja asukoht, tema liikmete valimise kord ja volituste tähtaeg;
4. revisjonikomisjoni koosseis, tema liikmete valimise kord ja volituste tähtaeg;
5. peakoosoleku kokkukutsumise ja otsuste tegemise kord, nii ka tingimused, millal peakoosolek otsusvõimeline on;
6. kui peakoosoleku aset täidab põhikirja järel esituskogu, või on ühisusel kavatsetud ellu kutsuda veel teisi orgaane, siis tuleb ära tähendada viimaste nimetus, nende võimupiirid, asjaajamise kord, volituste tähtaeg, kui ka liikmete valimiskord nende organidesse;
7. liikmete vastuvõtmise kui ka väljaastumise kord ja tingimused;
8. ühisuse ettevõtete asutamise, kasutamise, ja ülevalpidamise kord;
9. ühisuse liikmete päralt olevate maa-alade kohta käivad kitsendused ja kohustused ühisuse kasuks;
10. ühisuse kulude ja tulude jaotamise kui ka hääleõiguse alus;

11. ühisuse arvepidamise ja aruandmise kord;

12. ühisuse likvideerimise kord ning

13. ühisuse teadaannete vorm ja avaldamisviis.

Märkus. Põhikirjale lisatakse juurde ühisuse liikmete päralt olevate ühisuse piirkonda kuuluvate maa-alade nimekiri. Nimekiri parandatakse muudatuste korral vastavalt.

§ 21. Veeühisuse põhikirja kinnitab keskveekomisjon maakonna veekomisjoni ettepanekul ning avaldab ühisuse kulul „Riigi Teatajas“ täielikul kujul.

Märkus. Veeühisused ei käi 21. märtsi 1919. a. seltside, ühisuste ja nende liitude registreerimise korra alla („Riigi Teataja“ nr. 18 — 1919. a.).

§ 22. Põhikirja muutmiseks, mille läbi ühisus uue otstarbe saab ehk ühisuse kulddest osavõtmise või hääletamise kord muudetakse, on ühisuse liikmete ühehäälelist otsust tarvis; teiste muudatuste korral on vaja häälteenamusega tehtud peakoosoleku otsust. Põhikirja muudatused kinnitab keskveekomisjon ja avaldab § 21 korras.

§ 23. Veeühisuse tegevust juhivad ühisuse juhatus, mis ühe- ehk mitmeliikmeline võib olla ja peakoosoleku poolt põhikirjas ettenähtud korras valitakse. Juhatus esitab ja juhivad ühisuse tegevust ja asjaajamist selle seaduse, ühisuse põhikirja ja peakoosoleku otsuste alusel kindlaksmääratud piirides. Juhatusel on ühisuse seadusliku esitaja õigused ning esitades ühisust kohtus ja teistes asutustes ei ole juhatusel selleks eraldi volitust tarvis. Juhatus võib omi volitusi asjaajamiseks kohtus või teistes ametiasutustes edasi anda kolmandatele isikutele.

§ 24. Ühisuse jooksva tegevuse kava, igaaastased eelarved ja aruanded kinnitab peakoosolek.

Ühisuse peakoosoleku aset võib ka liikmete poolt valitud esituskogu täita.

§ 25. Juhatus on kohustatud peakoosolekut ehk esituskogu vähemalt kord aastas kokku kutsuma, ehk seda tegema, kui revisjoni komisjon või $\frac{1}{3}$ ühisuse või esituskogu häälest nõuab. Ei täida juhatus seda nõudmist kahe kuu jooksul, siis kutsub koosoleku kokku maakonna veekomisjoni esimees. Peakoosoleku otsused astuvad jõusse peale kinnitamise maakonna veekomisjoni poolt.

§ 26. Veeühisuse ettevõtteid, asjaajamist ja arvepidamist peab revisjoni komisjon vähemalt kord aastas revideerima.

Märkus. Revisjoni komisjoni liikmeid võib valida ka väljaspoolt ühisust.

IV peatükk.

Veeühisuse liikmed, nende õigused ja kohustused.

§ 27. Veeühisuse liikmeteks võivad olla riigi, omavalitsuse ning eraasutused, teised veeühisused ja isikut, kelle maa-alale või ettevõttele ühisus võib tulu tuua.

§ 28. Põhikirjas (§ 20) ettenähtud korras võtab ühisus uusi liikmeid vastu ka oma tegevuse kestvusel.

§ 29. Kui ühisus tõrgub mõnda asutust või isikut (§ 27) liikmeks vastuvõtmast, siis võib maakonna veekomisjon mittevastuvõetut, tema sellekohasel nõudmisel, ühisuse liikmeks määrata, kui see asutus või isik oma ülesandeid, mis ühtlased selle ühisuse eesmärkidega, otstarbekohaselt ainult ühisuse kaudu teostada saab.

§ 30. Kui ühisuse tegevuse kestvusel selgub, et mõni asutus või isik (§ 29) ühisuse ettevõtteid kestvalt tulu saab, siis võib maakonna veekomisjon, ühisuse juhatus ettepanekul, neid selle ühisuse liikmeks määrata, kui nemad vabatahtlikult ühisuse liikmeks ei astu.

§ 31. Pärast veeühisuse asutamist vabatahtlikult juurde tulnud või määratud liikmed kannavad, vastavalt nendele tuludele, peale jooksvate kulude ka ühisuse ja selle ettevõtte asutamise kulud.

§ 32. Liige võib ühisusest välja astuda ühisuse tegevuse kestvusel peakoosoleku nõusolekul ehk liikme nõudmisel maakonna veekomisjoni poolt liikme kohustustest ja õigustest vabastatud saada, kui selgub, et ühisus temale tulu ei anna.

§ 33. Lahkunud liikmele (§ 32) maksab ühisus tagasi vastavalt tema osale ühisuse ja selle ettevõtte asutamiskulud.

§ 34. Ühisuse liikmete kohustused ühisuse vastu määrab kas ühisuse põhikiri ehk peakoosolek. Nad kantakse asikohustustena liikmete päralt olevate maa-alade peale kinnistusraamatutesse peale põhikirja avaldamist „Riigi Teatajas“ kas liikmete eneste poolt 3 kuu jooksul, ehk liikme tõrkumisel peakoosoleku otsuse põhjal juhatus poolt. Liige võib kinnistusraamatutesse vastu tema tahtmist sissekantud kohustuste tühistamist kohtu teel nõuda ühe aasta jooksul kinnistamise päevast arvates.

§ 35. Ühisuse kuludest võtab iga liige osa vastavalt tulu suurusele, mis ühisuse ettevõtte annab.

Ühisuse asutamiseks hädatarvilikud kulud, mis ühisuse kanda võetakse, kinnitab peakoosolek.

§ 36. Ühisuse liikmete hääle arv määratakse kindlaks vastavalt liikmete ühisuse kuldost osavõtmise suurusele. Igal liikmel on vähemalt üks hääl.

§ 37. Iga liige täidab tema peale pandud kohustused ühisuse vastu tähtajaks. Mitte-täitmise korral saadab juhatus temale kirjaliku hoiatuse ühes uue tähtaja määramisega, milleks kohustused täidetud peavad olema. Kui liige oma kohustusi ka uuesti määratud tähtajal ei täida, siis võib juhatus neid kohustusi kolmandate isikute läbi täita ja kulu summa liikmelt sisse nõuda riigi vastuvaidlemata maksude sissenõudmise korras.

§ 38. Veeühisus võib ühisuse piirides liikmete päralt olevatel maa-aladel ühisuse ülesannete teostamiseks tarvisminevaid ja töökavas ettenähtud töid ette võtta ja korras hoida. Vaidluse korral otsustab maakonna veekommisjon, kas need tööd veeühisuse ülesannete teostamiseks tarvilikud on, või mitte.

§ 39. Maa-alade omanikkudele ja põliste tarvitajatele, kes ühisuse ettevõtte teostamisel kahju saavad, tasutakse kahjud ühisuse poolt.

Ühisuse ettevõtte läbi tekkinud kahjud, kui ka nende tasumise viisi määrab kindlaks, kui pooled omavahel kokku ei lepi, maakonna veekommisjon korras, mis ette nähtud seaduses veejuhtimise kohta läbi võõra maa maaparanduse otstarbel („Riigi Teataja“ nr. 118 — 1921. a.).

Kohtu poole pööramine tasu asjus ei takista ühisuse ettevõtte teostamist.

§ 40. Ühisuse liige maksab kõik maksud ühisuse kasuks peakoosoleku poolt määratud tähtajaks ära. Ei tee tema seda vabatahtlikult, siis nõutakse maksud juhatuse korraldusel sunniviisil sisse riigi vastuvaidlemata maksude sissenõudmise korras.

§ 41. Ühisuse peakoosoleku otsuste, kui ka juhatuse korralduste peale võib ühisuse liige 7 päeva jooksul edasi kaevata maakonna veekommisjonile. Kaebtus tuleb juhatusele sisse anda, mida see edasi saadab ühes oma seletusega seitsme päeva jooksul.

§ 42. Maakonna veekommisjon võib tarvilikul korral asjatundjaid kutsuda ja tunnistajad üle kuulata, samuti ka politsei kaudu juurdlust toimetada. Asjatundjate ja tunnistajate kulud maksab esialgselt maakonna veekommisjonile kaebaja ja kannab pärast asja otsustamist see, kelle kahjuks maakonna veekommisjon otsuse tegi. Maakonna veekommisjoni piirkonnas elutsevad asjatundjad ja tunnistajad on kohustatud ülekuulamisele ilma, vastasel juhtumisel võib maakonna veekommisjon neid trahvida esimesel korral kunni mk. 500.—, teisel korral kunni mk. 1000.—

Trahvid nõutakse sisse maakonna veekommisjoni korraldusel. Väljaspool maakonna veekommisjoni piirkonda elutsevad asjatundjad ja tunnistajad kuulatakse üle maakonna veekommisjoni kaudu, kelle piirkonnas nemad elavad.

§ 43. Maakonna veekommisjoni otsuste ja korralduste peale, välja arvatud § 39 ettenähtud juhtumistel, võib kahe nädala jooksul edasi kaevata keskveekommisjonile. Keskveekommisjoni otsused on lõpulikud.

§ 44. Veekommisjonide koosseisu ja asjaajamise korra, mis käesolevas seaduses ette nähtud ei ole, määrab kindlaks seadus veejuhtimise kohta läbi võõra maa maaparanduse otstarbel. („Riigi Teataja“ nr. 118—1921. a.)

V peatükk.

Veeühisuse tegevuse lõpetamine.

§ 45. Veeühisuse peakoosolek lõpetab ühisuse tegevuse, kui kõik asjaosalised ühisuse tegevust lõpetada soovivad. Ühisuse tegevuse lõpetab maakonna veekommisjon: 1) kui ühisus aasta jooksul, põhikirja avaldamisest arvates, oma tegevust (§ 1) pole alganud; 2) kui liikmete süü läbi ühisuse tegevuses tulnud tööseisak, mis kestnud üle ühe aasta.

§ 46. Ühisuse tegevuse õppemisel sünnib ühisuse likvideerimine likvideerimise komisjoni poolt põhikirjas ettenähtud korras. Likvideerimise järele võetakse ühisuse raamatud ja kirjavahetus maakonna veekommisjoni hoiule, kust tarvilikul korral liikmed ehk nende õiguste omandajad väljavõtteid teha võivad.

§ 47. Likvideerimise algusest kuulutab likvideerimise komisjon „Riigi Teatajas“. Ühe kuu jooksul kuulutuse ilmumise päevast arvates on kolmandatel isikutel õigus oma nõudmistega ühisuse vastu likvideerimise komisjonis esineda. Ei lepi kolmandad isikud ühisusega oma nõudmise asjus kokku, siis on neil õigus kahe kuu jooksul, arvates likvideerimise kuulutuse „Riigi Teatajas“ ilmumise päevast, nõudmisega kohtus ühisuse vastu esineda.

§ 48. Ühisuse tegevus loetakse seaduslikult lõppenuks, kui ühisuse lõpuaruanne keskveekommisjoni poolt kinnitatud ja sellest „Riigi Teatajas“ kuulutatud.

VI peatükk.

Järelvalve.

§ 49. Veeühisus seisab maakonna veekommisjoni valve all. Valve seisab ühisuse tegevuse kokkukõllasse viimises maksvate sea-

duste ja põhikirjadega. Oma korraldused annab veekomisjon veeühisuse juhatusetele teada, kes neid on kohustatud 2 nädala jooksul täitma. Selle tähtaja möödumisel viiakse need täide maakonna veekomisjoni korraldusel. Kui ühisuse ettevõtte asub mitme maakonna piires, siis määrab ühisuse alluvuse järelvalve suhtes maakonna veekomisjonile keskveekomisjon.

§ 50. Peale põhikirja kinnitamist kannab maakonna veekomisjon hoolt, et ühisuse juhatus ja revisjoni komisjon valitud ja ameti seadud saaks ühe kuu jooksul, kinnitamise päevast arvates.

§ 51. Ei lähe põhikirjas ettenähtud juhatuse ehk revisjoni komisjoni liikmete valimised korda, siis on valveasutusel õigus puuduvate liikmete asetäitjaid määrata, kes kunni korrapärase liikmete valimisteni nende kohustusi täidavad. Valveasutus võib neile tasu määrata ühisuse arvel ja samas suuruses, kui peakoosoleku poolt valitud liikmed saavad.

§ 52. Kui ühisus temale seaduse või põhikirja alusel kohustavaid väljaminekuid oma eelarvesse ülesse ei võta, ehk selleks summasid ei määra, siis võib järelvalve asutus need väljaminekud määrata.

§ 53. Ühisus on kohustatud valveasutusele tema nõudmisel läbivaatamiseks andma ühisuse arved ja protokollid. Valveasutus on õigustatud erakorraliselt toimetama ühisuse ettevõtete järelvaatusi, revideerima ühisuse kassat ja asjaajamist ning osa võtma juhatuse ja peakoosolekutest oma esitaja läbi.

§ 54. Ei hoolitse ühisuse juhatus valveasutuse nõudmise peale vaatamata ühisuse ettevõtete korrapärase läbiviimise, korrashoidmise ehk paranduse eest, siis võib valveasutus, peakoosoleku arvamist ära kuulates, ühisuselt nõuda uue juhatuse valimist ehk tarbekorral omalt poolt uue ajutise juhatuse ametisse määrata, kellele asjaajamine üle antakse.

§ 55. Keskveekomisjonil on õigus selle seaduse elluviimiseks juhatuskirju anda.

Juhataja **T. Kalbus**: Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

7. **Maaparanduse laenufondi seadus** — Maakomisjoni aruandja **Th. Pool** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja § 1.

Maaparanduse laenufondi seadus.

§ 1. Põllutöoministeeriumi juurde asutatakse maaparanduse laenufond, millest antakse laenu järgmiste tööde läbiviimiseks:

- a) maade kuivatamiseks ja niisutamiseks;
- b) jõgede ja ojade reguleerimiseks, kui nende reguleerimist on vaja maaparandustööde tegemisel;
- c) maade kändudest ja kividest puhastamiseks ja uudismaade ülesharimiseks;
- d) teiste põhiparanduste tegemiseks.

Aruandja **Th. Pool** (loeb):

§ 2. Maaparanduse laenufond moodustatakse:

a) põllutöoministeeriumile maaparanduse laenude väljaandmiseks eelarve korras lubatud summadest:

1923. a. lisaeelarves . . .	Mk.	20.000.000.—
1924. a. eelarves . . .	“	60.000.000.—
1925. a. eelarves . . .	“	42.500.000.—
Kokku	Mk.	122.500.000.—

b) edaspidi samaks otstarbeks eelarve korras lubatud summadest;

c) käesolevast fondist väljaantud ja väljaantavate laenude kustutamiseks tagasimaksetavatest summadest ning laenude pealt saadavatest protsentidest viivitustrahvi rahadest, maha arvates 1% talituskuludeks.

Juhataja **T. Kalbus**: Sõna on rkl. Pool'il.

Th. Pool (tõer): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Teisel lugemisel tehti käesoleva seaduse § 2. juurde rkl. Tonkman'i poolt parandus, juurde lisada komisjoni poolt esitatud seaduseelnõu § 2-ses sõnad: „maha arvates 1% talituskuludeks.“ See tähendab, et nendest summadest, mis väljaantud laenude pealt tagasi maksetakse, kui ka nende eest saadud protsentidest 1% väljaandmise kuludeks maha arvatakse. Teen ettepaneku see parandus III lugemisel maha kustutada.

Esiteks ei ole maaparanduse laenude väljaandmisel praeguse korra juures sarnaseid kulusid. Laenu määrab komisjon, mis koosneb põllutöoministeeriumi ametnikkudest ja seltskondlikkude asutuste esitajatest. Põllutöoministeeriumi ametnikud saavad palka eelarve korras, seltskondlikkude asutuste esitajad oma asutustelt. Kui nüüd summad talituskuludeks kogunevad, siis tekib küsimus, kuhu neid panna. Need summad on võrdlemisi suured; on juba üle 100 miljoni kapitaali ja neist tuleb mitu miljonit protsente sisse, kui laenu hakatakse tagasi maksma, siis tuleb ka

sealt lisa. Osa neist jääb lihtsalt maaparanduse laenuks kasutamata, kuna ette nähtud ei ole, kuhu neid panna. Läänud korral põhjendati eelnimetatud parandust sellega, et maapanga põhikirjas on ette nähtud sarnased kulud. See on arusaadav ja loomulik, kui üks eraasutus neid vajab järelvalve ja muudeks ülesanneteks. Kui neid tulevikus vajatakse, siis võib vastavate summade üleviimisel sellekohase parandusega seadusesse sisse võtta.

Juhataja **T. Kalbus**: Lõpusõna on aruandjal. (Vahelhüüe paremalt poolt: Kas aruandja ühineb?)

Aruandja **Th. Pool**: Võin ainult niipalju tähendada, et maakommisjonis sarnast ettepanekut ei tehtud.

Juhataja **T. Kalbus**: (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtava enamusega vastu võetud. Panen § 2 hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 2 vastu võetud.

Aruandja **Th. Pool** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega §§ 3—13.

§ 3. Maaparanduse laenu antakse:

a) ühisustele, kes maaparandustööd ette võtavad ühisuse enese või ühisuse liikmetel kasutada olevatel maadel;

b) maaomanikkudele;

c) riigi ja eramaade rentnikkudele, kellele rendileping või maaomanik kindlustab maaparandustööde peale antud laenude amortiseerimise.

§ 4. Maaparanduse laenud antakse välja võlakohustuste vastu kinnisvarade pantimise ehk väärtpaberite kindlustusel.

Isikutele, kellel kinnisvarasid ei ole ehk kelle kinnisvarad pantimise teel võlga tarvilikult ei kindlusta, võib komisjon laenu määrata käemeeste vastutusel.

Panditavate kinnisvarade hindamise aluse kinnitab põllutöominister, kokkuleppel rahaministriga. Vastuvõetavate väärtpaberite liigid ja hinna määrab rahaminister.

§ 5. Laen antakse välja mitte üle 75% kavatsatud tööde väärtusest kunni 15 aasta peale. Laenu kestvuse ja tasumise alguse määramisel võetakse arvesse maaparandustööde iseloomu ja kestvust, kusjuures:

a) veeolude korraldamisel torukraavidega, ühes kändude ja kivide kõrvaldamisega ja uudismaa ülesharimisega on laenu kestvus kunni 15 aastat, tasumise algus 6. aastal;

b) teolude korraldamisel torukraavidega ilma punkt a. nimetatud lisatöödeta, või

kraavitamisel lahtiste kraavide võrguga ühes kändude ja kivide kõrvaldamisega ning uudismaa ülesharimisega, on laenu tähtaeg 12 aastat, tasumise algus 5. aastal;

c) kraavitamisel lahtiste kraavide võrguga ilma teiste töödeta või kivide ja kändude kõrvaldamisel ning maa ülesharimisega ühes üksikute lahtiste kraavide kaevamisega, on laenu tähtaeg 9 aastat, laenu tasumise algus 4. aastal;

d) üksikute kraavide kaevamisel on laenu tähtaeg 6 aastat, tasumise algus 3. aastal.

§ 6. Maaparanduse laenu antakse ainult kindla plaani järele ettevõetud maaparandustööde tegemiseks, mille otstarbekohasuse, täideviimiseks tarvisminevate kulude ja tasuvuse kohta põllutöoministeriumi poolt selleks õigustatud isik või kultuurtehniline asutus oma heaksarvamist on avaldanud.

§ 7. Laenuandmise, selle suuruse, kestvuse, väljaandmise ja tasumise korra ning kavatsatud maaparandustööde kõlblikkuse üle otsustamiseks asutatakse komisjon, mille liikmeteks on rahaministeriumi, põllumajanduse ja metsade peavalitsuse esitajad, ning vähemalt 3 esitajat nende põllumajanduslike organisatsioonide poolt, kelle osavõtu komisjoni töödest põllutöominister tarvilikuks tunnistab. Komisjoni juhataja nimetab põllutöominister. Juhatajal on õigus komisjoni koosolekutele asjatundjaid isikuid ka väljaspoolt kutsuda.

Komisjoni otsused kinnitab põllutöominister.

§ 8. Maaparanduse laen tähendatakse võlakohustusse kroonides.

§ 9. Laenu pealt maksab laenusaaaja intresse 4% aastas, ning tasub võla kustutuseks määratud summad võlakohustusse märgitud tähtaegadel.

Tähtajaks mittemakstud summad loetakse võlaks ja nende pealt arvatakse 1% kuus viivistustrahvi, poolikud kuud terveks lugedes. Kui võlgnevad summad 6 kuu jooksul peale tähtaega tasutud ei ole, nõutakse need sisse vastuvaidlemata riigimaksude sissenõudmise korras.

§ 10. Maaparanduse laenu võib tarvitada ainult nendeks ülesanneteks, milleks laen antud. Kui laen teiseks otstarbeks, kui see määratud on, ära tarvitatakse, on laenusaaaja põllutöoministeriumi nõudmisel kohustatud laenu ühes intressidega tagasi maksma, peale selle trahvi 2% kuus väljaantud laenu summa pealt, arvates väljaandmise päevast kunni tasumise päevani.

§ 11. Maaparanduse laenude väljaandmist, tarvitamist, kui ka maaparandus-ettevõtete korrashoidmist on põllutöominister-

riumil õigus revideerida oma ametnikkude ehk tema poolt valitud isikute ja asutuste kaudu.

§ 12. Laenusaja on kohustatud maaparandustööd, mille tegemiseks laen antud, korras hoidma kunni laenu lõpuliku tasumiseni. Ei pea laenusaja tehtud tööd korras, on põllutööministeeriumil õigus laenu enne tähtaega osaliselt ehk tervelt sisse nõuda. Samuti on põllutööministeeriumil õigus laenu osaliselt ehk tervelt sisse nõuda, kui maa, mille parandamiseks laen antud, kolmandate isikute valdamisele läheb ja kui uus valdaja laenu kindlustust oma peale ei võta.

§ 13. Vabariigi Valitsusel on õigus määrusi anda maaparanduse laenufondi valitsemise, laenu väljaandmise, kindlustuse ja tasumise korra kohta.

Juhataja **T. Kalbus:** Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

8. Eesti ja Väliskomisjoni aruandja A. Anderkopp lepituskonventsiooni kinnitamise seadus — III lugemisel. kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja §§ 1 ja 2.

Eesti ja Rootsi vahelise lepituskonventsiooni kinnitamise seadus.

§ 1. Eesti ja Rootsi vaheline lepituskonventsioon, mis alla kirjutatud Tallinnas 29. mail 1925. a., tunnustatakse kinnitatuks.

§ 2. Konventsiooni prantsuskeelne tekst eestikeelse tõlkega avaldatakse ühes käesoleva seadusega.

Juhataja **T. Kalbus:** Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

9. Eesti ja Norra vahelise kaubandusliku kokkuleppe kinnitamise seadus — III lugemisel. Väliskomisjoni aruandja **H. Laretei** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja §§ 1 ja 2.

Eesti ja Norra vahelise kaubandusliku kokkuleppe kinnitamise seadus.

§ 1. Eesti ja Norra vaheline kaubanduslik kokkulepe, mis sõlmitud nootete vahetuse teel Tallinnas 29. augustil 1925. tunnustatakse kinnitatuks.

§ 2. Kokkuleppe nootete prantsuskeelne algtekst eestikeelse tõlkega avaldatakse ühes käesoleva seadusega.

Juhataja **T. Kalbus:** Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

Aruandja **H. Laretei:** Teen ettepaneku, seaduseelnõu vastu võtta ilma redaktsiooni komisjoni andmata, kuna ta on tavaline ratifitseerimise seaduse tekst.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

10. Eesti ja Hollandi vahelise kaubalepingu kinnitamise seadus — III lugemisel. Väliskomisjoni aruandja **H. Laretei** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ning §§ 1 ja 2.

Eesti ja Hollandi vahelise kaubalepingu kinnitamise seadus.

§ 1. Eesti ja Hollandi vahel 22. juulil 1924. a. allakirjutatud kaubaleping tunnustatakse kinnitatuks.

§ 2. Lepingutekst eestikeelse tõlkega avaldatakse ühes käesoleva seadusega.

Juhataja **T. Kalbus:** Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

Aruandja **H. Laretei:** Teen ettepaneku, seaduseelnõu vastu võtta ilma redaktsiooni komisjoni andmata.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Riigikogu läheb järgmise päevakorra-punkti juurde — riigi metsatööstuse põhimäärus III lugemisel. Et aruandja puudub, läheb Riigikogu järgmise päevakorra-punkti juurde.

11. Nuhtlusseaduse §§ 1175., 1176., 1177., 1395¹., 1395². ja 1399. muutmise seadus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **V. Hasselblatt** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ning I ja II osa.

Nuhtlusseaduse §§ 1175., 1176., 1177., 1395¹., 1395². ja 1399. muutmise seadus.

I.

Nuhtlusseaduse §§ 1176., 1177. ja 1399. tühistatakse ning §§ 1175., 1395¹. ja 1395². (seadus 27. juunist 1916. a. Vene seadluste ja valitsuse määr. kogu art. 1671, IX ja X osa) muudetakse järgmiselt:

§ 1175. Töösturit või kauplejat, kes süüdlane on selles, et ta sisemaalistel äritehingutel: vahetamisel, ostmisel, müümisel, töö arvestamisel töötasu kindlaksmääramiseks, materjallide vastuvõtmisel ja väljaandmisel tarvitas või hoidis tarvitamise jaoks kauplemise või tööstusäri-ajamise juures seesuguseid kaalusid, vihtisid või mõõtusid, mis: a) õiged ei olnud; b) kauplemises üldse või käesolevas kauplemisharus eriti tarvitamiseks keelatud olid; c) ilma seatud templita olid, —

karistatakse arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle kolmekümnetuhanda marga.

Selles paragrahvis tähendatud süüteo kordumise eest karistatakse süüdlast vangimajaga neljast kunni kaheksa kuuni.

§ 1395¹. Süüdlast selles, et ta:

1) templi järele tegi kaalude, vihtide või mõõtude tembeldamiseks;

2) järelehtud templi kaalude, vihile või mõõdule peale pani;

3) proovikoja poolt pealepandud templi muutis, —

karistatakse vangimajaga mitte üle kuue kuu.

§ 1395². Töösturit või kauplejat, kes süüdlane on selles, et ta:

1) müüs või hoidis tarvitamise jaoks või tarvitas kauplemise või tööstusäri-ajamise juures seesugust kaalu, vihti või mõõtu, millele järelehtud tempel teadvalt peale pandud või proovikoja poolt pealepandud tempel muudetud;

2) tarvitas seesugust kaalu, vihti või mõõtu, mis proovimisele ja tembeldamisele ei olnud ette pandud, kuid millel teisalt võetud tempel peal oli, —

karistatakse vangimajaga kahe kunni nelja kuuni.

II.

Käesolev seadus hakkab maksuma ühes kaalu- ja mõöduseaduse maksmapanemisega.

12. Balti eraseaduse § 945. tühistamise seadus — II lugemisel.

Üldkommissjoni aruandja **R. Penno** (loeb): Balti eraseaduse § 945. tühistamise seadus.

O. Strandman (töer)

Meil on Eestis nii mõnigi seadus vastu võetud, mis meie eraseaduse

III köidet muudab ning üksikuid paragrahve temas maksvusetaks teeb. Ma tuletan ainult meelde, et meil on maaseadus vastu võetud, mis meie kodanlikes seaduses mitusada paragrahvi täiesti tühistab ja ära muudab, neist jälgegi järele ei jäta. Samuti on meil vastu võetud seisuste kaotamise seadus, mis õieti meie eraseaduse süsteemi ümber lükkab. Kuid siamaale ei ole Eesti seadusandlus tarviliikuks pidanud ühtlasi ka uute seaduste kodifikatsiooni III-das kõites ette võtta, ja minu arust täie õigusega, sest niisugune kodifitseerimine nõuab palju tööd ja vaeva ja õieti on siin väga palju tehnilisi teadmisi vaja. Praegu on meil tänavu suvel vastu võetud maaseaduse täiendamise ja muutmise seadus. Selle seaduse § 3 ütleb, et maaseadusega võõrandatud varandused antakse tagasi nende endistele omanikudele, ja siis loeb ka ära, mis tingimistel need maad tagasi antakse. Seal öeldakse, et antakse kirikuteenijate isiklikuks tarvituseks igauhele mitte üle 50 hektaari, nõnda et täpselt on ära öeldud, mis nendega tehakse ja mis alusel neid tarvitatakse ja kasutatakse. Ma vaatasin üldkommissjoni aktid läbi. Üldkommissjon on oma initsiatiivil, ilma et Vabariigi Valitsus või eriti kohtuministerium ja tema kodifikatsiooni osakond siin seisukohta oleks võtnud, Riigikogule ettepaneku teinud Balti eraseaduse § 945. ära muuta, või nagu ta ütleb „tühistada“. See paragrahv ütleb, et kirikumaad „pastoratskie semli“ on kirikuõpetaja tarvitada, kuna nende omanik on kogudus. Peab tähendama, et õieti see, kelle omanduseks on kirikumaad siamaani olnud, ei leia lahendust § 945-das, vaid ka teistes meie kodanlike seaduse III kõite paragrahvides, eriti ka § 595-das, ja teaduses on see praegu suure vaidluse all, kuidas kvalifitseerida kirikumaade omandamist endise seaduse järgi, ja sellepärast ei ole selge, mis järeldused sellel on, kui praegu see paragrahv tühistatakse. Kui nüüd üldkommissjon on asunud seisukohal, et ta ühe paragrahvi sellest tervest koodeksist välja võtab ja muutma hakkab, ilma et asjatundjad, juristid, seda oleksid põhjalikult kaalunud, siis tuleb selgusele jõuda, kas saab seda muuta ja missugused järeldused sellel on, kui tervest koodeksist üks paragrahv juhuslikult ära muudetakse. Kuna see küsimus — kuidas kirikumaid tarvitatakse, ka ilma selle paragrahvi tühistamiseta täiesti selge on, siis leian mina, et niisugune töö, üksikute eraseaduse koodeksi paragrahvide muutmise, iseenesest kahjulik töö on ja viib meid õieti libedale teele, sest kui meie nii hakkame edasi käima, siis ei saa meie oma seadusandluses mingisugust korda pidada. Seda silmas pidades teen ettepaneku, see seaduseelnõu tagasi

lükata, mis ka pealkirja tagasilükkamisega sündida võib.

Juhataja **T. Kalbus**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **R. Penno**: Üldkommisjonis kerkis § 945. tühistamise küsimus üles siis, kui oli arutamisel kirikumaade tagasiandmise küsimus ühes maaseaduse muutmise ja täiendamise seadusega. Sel puhul selgus, vähemalt üldkommisjoni juristid seletasid, et maade tagasiandmise puhul endistele omanikkudele, saavad nad maad tagasi nende õigustega, mis nende maade kohta maksvad on. Balti eraseaduses on aga ette nähtud kirikumaade kohta erinorm, nimelt § 945. kõlab nii: (по Прод). В силу закона пользование на правах собственности (dominium utile) предоставляется пасторатскими землями, прямая же собственность принадлежит церковному приходу. Siin on öeldud otsekohe, et omandusõiguse tarvitamise õigus omandusõiguse alusel ja omandusõiguse nimeline õigus jääks kogudustele. Maaseaduse täiendamise ja muutmise seaduse puhul võeti see küsimus üles, kuid siis arvati, et selle ühe paragrahvi muutmist ei ole tarvis teha maaseaduse täiendamise ja muutmise seadusega, vaid et seda tuleb eriseadusega teha ja vastavalt sellele ongi käesolev Balti eraseaduse § 945. tühistamise seaduseelnõu esitatud. (J. Lattik, krst: Aga mis see tähendab „dominium utile.“) Noh, seda seletame vast hiljem.

Juhataja **T. Kalbus**: Rkl. Strandman'i poolt on ettepanek tehtud seaduseelnõu pealkiri tagasi lükata. Seda ettepanekut ma eraldi hääletamisele ei pane, sest see on puht eitav ettepanek, mis pealkirja hääletamisel otsustatakse. Asun pealkirja hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on pealkiri tagasi lükatud.

Aruandja **R. Penno** (loeb): Balti eraseaduse § 945. kaotab maksvuse.

Juhataja **T. Kalbus**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu tekst tagasi lükatud, seega on kogu seaduseelnõu tagasi lükatud.

13. Perekonnanimede võtmise seadus — II lugemisel. Üldkommisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja §§ 1 — 10.

Perekonnanimede võtmise seadus.

§ 1. Igal kodanikul peab olema perekonnanimi. Kui kellegil perekonnanimi puudub, on ta kohustatud selle võtma, kuue kuu jooksul käesoleva seaduse jõusseastumise päevast arvates.

Märkus. Isikutele, kes peale käesoleva seaduse maksmahakkamist või käesolevas paragrahvis ettenähtud tähtaja möödumist Eesti vabariigi kodakondsuse omandanud, loetakse tähendatud kuuekuuline tähtaeg kodakondsuse omandamise päevast arvates.

§ 2. Perekonnanime võtmist registreerivad kodanikud oma alalise või ajutise viibimise koha järgi kohaliku omavalitsuse perekonnaseisu ametniku juures.

§ 3. Kui perekonnanimeta meeskodanik on abielus, nõutakse perekonnanime valikul naise nõusolekut. Perekonnanimi läheb üle abikaasale ja alla 18 aasta vanaduse lastele, vanematele lastele aga nende nõusolekul.

§ 4. Perekonnanime võtmise teadaandes peab tähendatud olema: 1) missuguse nime teadaande esitaja võtab, 2) kas ja kellega abielus, 3) kui temal lapsed, siis nende nimed ja vanus ning 4) omavalitsus, kus tema perekonnaregistrit peetakse.

Teadaandele tulevad juurde lisada tarviliikud tunnistused käesoleva paragrahvi esimeses lõikes tähendatud asjaolude kohta; sellekohane tõendus, et teadaande esitajal puudub perekonnanimi, samuti ka naise (§ 3) ja üle 18-aastaste laste nõusolek.

§ 5. Vastab teadaanne käesoleva seaduse nõuetele, protokolleerib perekonnaseisu ametnik nimevõtmise perekonnanimede protokolliraamatusse.

Perekonnaseisu ametniku eitava otsuse peale võib kaebada rahukohtunikule administratiivkohtu korras.

§ 6. Kodanikkudele, kes § 1. ja selle märkuses ettenähtud tähtajal ei ole enesele perekonnanime võtnud, määrab perekonnanime siseminister.

§ 7. Käesolevas seaduses ettenähtud korras omandatud perekonnanimed kantakse perekonnaseisu ametniku korraldusel perekonnaseisu aktidesse ning perekonnaregistritesse.

§ 8. Perekonnanimede protokolliraamatu vormi määrab kindlaks siseminister.

§ 9. Siseministril on õigus anda käesoleva seaduse piirides täiendavaid määrusi ja juhtnõure.

§ 10. Käesoleva seaduse jõusseastumisega kaotab maksvuse Vabariigi Valitsuse poolt 4. aprillil 1921. a. ajutise valitsemise korra § 12-a põhjal vastuvõetud „Seadus Petserimaa

ja Naroova taguste valdade elanikkude perekonnanimede kohta“ („Riigi Teataja“ nr. 26 — 1921. a.).

14. Ehitusseaduse § 177. täiendus — II lugemisel. Omavalitsuse komisjoni aruandja **M. Juhkam** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava seaduseelnõu pealkiri

va enamusega ja tekst.

Ehitusseaduse § 177 täiendus.

Ehitusseaduse § 177 (S. K. XII k.) täiendatakse järgmise märkusega:

Märkus 3. Eelmises (2) märkuses ettenähtud kord ehituste püstitamiseks ja maa-alade võtmiseks tänavate või avalikkude platside ning parkide alla on maksev ka alevite kohta.

15. Tallinna sõjaväe haigemaja maa-ala piiri ja haigemaja piirides oleva avaliku tee korraldamise seadus — II lugemisel. Üldkomisjoni aruandja **J. Voiman** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja §§ 1 ja 2.

Tallinna sõjaväe haigemaja maa-ala piiri ja haigemaja piirides oleva avaliku tee korraldamise seadus.

§ 1. Tallinna sõjaväe haigemaja all oleva maa-ala piiride ja neis piirides oleva avaliku tee korraldamise otstarbel lubatakse haigemaja maa-alast, mis asub III alevi hüpoteegi ringkonnas kinnistus nr. nr. 787 ja 788 all, võõrandada Tallinna linnale kakstuhat kuussada üheksakümmend seitse ja neli kümnendikku (2697, 4) ruutsülda riigimaad, sõjaministrium ja linna kokkuleppel, linna poolt vastuvõtava maa-ala eest.

§ 2. Maa-alade kinnistamise puhul uute omanikkude nimele vabastatakse viimased kõikidest avalikkudest riiklikkudest maksudest ja kinnistuslõivudest.

16. Hoolekandekohtute asutamise seaduse § 11. muutmise seadus — II lugemisel. Üldkomisjoni aruandja **M. Martinson** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega seaduseelnõu pealkiri ja tekst.

Hoolekandekohtute asutamise seaduse § 11-da muutmise seadus.

Hoolekandekohtute asutamise ja vaestelaste kohtute muutmise seaduse („Riigi Teataja“ nr. 55/56 — 1920. a. s. nr. 140) § 11 muudetakse järgmiselt:

„§ 11. Hoolekandekohtute asjaajamisel ei võeta tempelmaksu ega kantseilõivu.

Revisjoni kaebusele tuleb 500 marka revisjonimaksu juurde lisada.“

Märkus maksvuseta.

17. Üldise arvepidamise seaduse (S. K. VIII k. 2. j. 1914. a. väljaanne) § 373. märkus 1. muutmise seadus — II lugemisel. Juhataja **T. Kalbus**: Rahaasjanduse komisjoni aruandja rkl. Amberg'i puudumise pärast jääb arutamisele võtmata üldise arvepidamise seaduse (S. K. VIII k. 2. j. 1914. a. väljaanne) § 373. märkus 1. muutmise seadus.

18. Piimasaaduste väljaveo kontrolli seaduse muutmise seadus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja rkl. Tonkman'i puudumise pärast jääb arutamisele võtmata piimasaaduste väljaveo kontrolli seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

19. Majanduskoolide seadus — I lugemisel. Hariduskomisjoni aruandja **H. Bauer**: Austatud Riigikogu liikmed! Eesti riigis töötab terve rida kutsekoole kaubanduskoolide nime all.

Ka Vene valitsuse ajal algasid need koolid oma õppekavaga sealt, kus algkool lõppes, kuid algkoolis õppimine kestis siis enamasti 3 aastat ning kaubanduskooli õppekestus oli 4-aastane, seega oli üldse 7 aastat tarvis, et algkooli ja erikooli lõpetada. Nüüd aga on meie algkooli kursus 6-aastane ja kaubanduskoolid on 3 aasta peale üle läinud, nii et noor inimene nüüd 2 aastat rohkem, see tähendab 9 aastat õppima peab, enne kui ta praktilise ellu võib astuda. Kuid neil ja teistel sellelaadilistel koolidel puudub praegu seaduslik alus, ja sellepärast on haridusministeerium selle seaduse läbi sarnastele erikoolidele katsumud aluse luua ja esineb siinjuures majanduskoolide seadusega. Aga siin on see seadus laialisemalt kokku seatud kui veneajal nõndanimetatud kaubanduskoolide seadus, sest siin ei ole ainult kaubanduslikke õppeasutusi silmas peetud vaid ka terve rida teisi, mis täitsa erilise laadiga ja mitmesugustele elukutsetele ette valmistavad, nagu, näiteks, telegraafi- ja postiasjandus, raudteeasjanduskoolid jne. Pea-

le selle on selle seaduse hea külg, et ta mitte ainult avalikku kooli silmas ei pea, vaid ka era-koole. Ta on ühine kõigile sellelaadilistele koolidele. Majanduskooli kursus kestaks 3 aastat, sealjuures on aga ka võimalik aastate arvu suurendada, kui seda peaks tarvis olema. 6-klassiliste algkoolide juures on ka mõnel pool oma täiendusklassid olemas, mis praktilisele elule ette valmistavad, aga muidugi nii spetsialiseeritud need ei ole, kui praegune tüüp. Sellepärast paneks majanduskoolide seadus täiesti uuele alusele meie erikutselise hariduse. Peale selle on tal veel üks hea külg, nimelt ta annab võimaluse neile noortele inimestele, kes vast alles ellu on astunud ja majandusalal töötavad, aga siiski küllalt eelharidust saanud ei ole, oma haridust täiendada teatavatel erikursustel. Saksamaal nimetatakse seda „Fortbildungsschule“. Meil on katset tehtud tööstusõpilastele kursusi anda, aga laiemal alusel töötavatele noortele inimestele ei ole senni seda võimalust veel antud. Nüüd selle seaduse järgi loodab haridusministeerium, et võimalik on edaspidi isegi edasiharimise kursused sunduslikuks teha, nagu nad Saksamaal „Pflichtfortbildungsschule“ nime all töötavad. See seadus erineb nii sennise keskkooli kui ka algkooli seadusest selle läbi, et mõnes küsimuses koolijuhatajatele rohkem õigusi on antud ja pedagoogika-nõukogude õigused vähendatud, sellepärast, et siin ei ole tihti mitte niisugune pedagoogiliselt kompaktne korporatsioon, nagu see keskkoolide ja algkoolide juures olemas on, vaid õpetajad on suuremalt osalt erikutselised isikud, kes ainult koolis ametis ei ole ja sellega muidugi alati oma õppeasutusega nii kokku kasvanud ei ole, nagu see algkoolides ja keskkoolides mõeldav on. Seaduse loomisel on enam-vähem keskkooli ja algkooli struktuuri silmas peetud, kuid väikesed tarvilikud ümbertöötamised on siiski ette võetud. Muidu on ta igatepidi analoogiline endistele seadustele ja sellepärast palju raskusi tema maksmapanemises ette ei tule, ainult vast mõned üksikud paragrahvid võiksid ehk parandamist nõuda, mida aga kergesti teisel lugemisel teha võiks. Põhimõttelisi lahkuminekuid ja raskusi minu arvamise järel siin seaduse läbiarutamise juures ülepea ei tule, ja ma teen hariduskomisjoni nimel ettepaneku, seda majanduskoolide seaduseelnõu esimesel lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

20. Riigi met- Rahaasjanduse komis-
satööstuse põ- joni aruandja puudumise

himäärus — III tõttu on sõna aruandjana
lugemisel. rahaasjanduse komisjoni
abiesimehel rkl. Johan-
son'il.

Aruandja **L. Johanson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu seaduseelnõu pealkiri.

Riigi metsatööstuse põhimäärus.

Aruandja **L. Johanson** (loeb):

§ 1. Metsade peavalitsuse juurde asutatakse riigi metsatööstus, mille ülesandeks on metsa igakülgne üles- ja ümbertöötamine riigiasutuste ja -ettevõtete, omavalitsuste ja kohalikkude elanikkude tarviduse rahuldamise otstarbeks

Põllutööminister **A. Kerem**: Aus-
tatud Riigikogu liikmed! Ma teen ettepaneku § 1. siiski vastu võtta komisjoni poolt esitatud kujul. II lugemisel tegi rkl. Martinson käesoleva paragrahvi kohta, tema nimetuse järgi, puht-redaktsioonilise paranduse. Mulle paistab siiski, et see redaktsiooniline parandus sisuliselt § 1. vastolusse viib § 21. § 21. järgi nähtakse ette, et eestkätt varustab metsatööstus riigiasutused, kohalikud elanikud ja omavalitsused metsasaadustega, kuid erisor- did müüakse nii sise- kui välisturul, muidugi selle järgi, kuidas see otstarbekohane on. II lugemisel vastuvõetud § 1. järgi paistab aga, et metsatööstus võib ainult riigi- ja oma- valitsuse asutuste ning kohalikkude elanikkude tarvitamiseks metsa üles töötada. Mis aga metsa erisortidesse puutub, siis ei oleks II luge- misel vastuvõetud redaktsiooni järgi nende ülestitamine metsatööstuse ülesannete hul- gas mitte ette nähtud. Sellepärast arvan, et § 1. tuleb komisjoni poolt esitatud kujul vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus**: Põllutööministri poolt on ettepanek tehtud § 1. vastu võtta sel kujul, nagu see komisjoni poolt oli esita- tud, ja see redaktsioon oleks järgmine: „Met- sade peavalitsuse juurde asutatakse riigi metsa- tööstus, mille ülesandeks on metsa igakülgne üles- ja ümbertöötamine, selle saaduste kasu- tamine ning riigiasutuste ja -ettevõtete, omava- litsuste ja kohalikkude elanikkude tarviduse rahuldamine metsasaadustega.“ (Hääleta- takse.) Nähtava enamusega on § 1. põllutööministri poolt ette pandud ku- jul vastu võetud. Seega langeb ära § 1. hääletamine II lugemisel vastuvõetud kujul.

Aruandja **L. Johanson** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega §§ 2—27.

§ 2. Riigi metsatööstuse ülesannete teostamiseks määratakse 100.000.000 marga suurune operatsiooni fond, mis koosneb:

1) eelarve korras Riigikogu poolt 8. aprillil 1922. a. lubatud 70.000.000 marga suurusest operatsiooni fondist;

2) kõigist metsade peavalitsusele alluvatest tööstuslikest ehitustest, tehnilistest varandustest ja ettevõtetest 18.000.000 marga väärtuses ja

3) käesoleva seaduse maksmahakkamisel riigikassast maksetavast 12.000.000 margast.

Märkus 1. Riigi metsatööstus teeb kindlaks kõik tööstusosakonna aktiiva ja passiva ja võtab need üle 1924. a. 31. augustikuu päevaks kokkuseatava ja kinnitatava aruande järgi.

Märkus 2. Tööstuslike ehituste, tehniliste varanduste ja ettevõtete alla ei või kogu operatsiooni fondist üle 30% paigutada.

§ 3. Riigi metsatööstus on rahaliselt iseseisev ettevõtte ja selle tegevus, valitsemine ja kontroll sünnib käesoleva põhimääruse alusel.

§ 4. Riigi metsatööstuse vabad rahasummad hoitakse jooksval arvel Eesti pangas ja selle osakondades.

§ 5. Riigi metsatööstus on vaba igasugustest avalikkudest riigi-, äri- ja tööstusmaksudest. Kogukondlikest maksude alla kuulub riigi metsatööstus üldistel alustel.

§ 6. Riigi metsatööstus allub põllutöministrile, kellel õigus on käesoleva põhimääruse alusel korraldavaid määrusi ja juhtnöore anda.

§ 7. Riigi metsatööstust juhivad ja valitseb metsade peavalitsuse juhataja, riigi metsatööstuse juhataja ja metsade peavalitsus vastavate organide kaudu.

§ 8. Riigi metsatööstuse tegevuskava, kulude- ja tulude-eelarve ja teiste käesoleva seaduse § 13. tähendatud küsimuste läbivaatamiseks asutatakse riigi metsatööstuse juurde metsatööstuse nõukogu.

§ 9. Nõukogus on vähemalt 5 liiget, keda põllutöministri ettepanekul Vabariigi Valitsuse poolt kolmeks aastaks ametisse kinnitatakse. Nõukogu liikmed valivad eneste keskest esimehe ja selle asetäitja.

Iga aasta lahkub nõukogust 1/3 liikmetest, alguses loosi läbi, pärast ametivanaduse järgi. Lahkunud liikmeid võib ette panna uuesti ametisse kinnitamiseks. Kui keegi nõukogu liikmetest oma ametikohuste täitmisel riigi metsatööstuse huvide vastu toimetab või usalduse kaotab või kolmest järgnevast koosolekust ilma mõjuva põhjuseta osa ei võta, siis on nõukogul õigus põllutöministri kaudu või ministril oma algatusel teda ametist tagandamiseks Vabariigi Valitsusele ette panna.

§ 10. Nõukogu koosolekuid peetakse tarviduse järgi, kuid mitte vähem kui üks kord kuus.

Päevakord ja koosoleku kutsed saadetakse nõukogu liikmetele metsade peavalitsuse juhataja poolt hiljemalt 3 päeva enne koosolekut.

Sama aja jooksul tuleb nõukogu koosolekust ka riigikontrolöörile teatada.

Peale selle võib riigi metsatööstuse nõukogu esimees igal ajal erakorraliselt nõukogu kokku kutsuda, kui tema näeb selleks tarvidust olevat, koosolekust ka peavalitsuse juhatajale ja riigikontrolöörile teatades.

Sõidu- ning päevarahad nõukogu liikmetele maksetakse riigi metsatööstuse summadest Vabariigi Valitsuse poolt kindlaksmääratud normide järgi.

§ 11. Nõukogu koosolekud on otsusvõimulised, kui peale esimehe või tema asetäitja veel 2 liiget koosolekust osa võtab. Otsused tehakse liht-häälteenamusega. Nõukogu koosolekutel on metsade peavalitsuse juhatajal, riigi metsatööstuse juhatajal ja riigikontrolööril või tema esitajal sõnaõigus.

Nõukogu asjaajamist toimetab riigi metsatööstuse kantslei.

§ 12. Nõukogu võib oma liikmete hulgast määrata erikomisjoni, kes riigi metsatööstuse üldist tegevust ja arvepidamist ning asjaajamist kontrollib ja oma arvamisest ning märkused leitud puuduste kohta nõukogule esitab.

Nõukogul on õigus tähendatud komisjoni tööd osa võtma kutsuda asjatundjaid.

§ 13. Nõukogu läbivaatamisele kuuluvad:

a) iga-aastane riigi metsatööstuse tegevuskava ja tulude-kulude eelarve;

b) metsaalade ja metsamaterjaali kasutamise kavad ja plaanid;

c) ostu ja tööde väljaandmise lepingute läbivaatamine, kui summa üle 1.000.000 marga ulatab;

d) tööstuse laiendamine ja tööstussisseadete muretsemine ning nende likvideerimine;

e) iga-aastase tegevuse, tulude ja kulude aruanded ja nende revideerimine;

f) laenude tegemise küsimused ja varanduste pantimised;

g) kõik need küsimused, mis metsade peavalitsuse juhataja poolt nõukogule läbivaatamiseks antakse;

h) ja lisatasu ja preemiate kava läbivaatamine.

§ 14. Nõukogu koosolekute üle peetakse protokoll, mis kõigi osavõtjate poolt alla kirjutatakse.

Ei ole mõni nõukogu liige enamuse poolt tehtud otsusega rahul, siis protokolleeritakse tema isearvamine.

Nõukogu poolt otsustatud küsimused, mille kohta metsade peavalitsuse juhataja isearvamisele jääb, esitab viimane hiljem 3 päeva jooksul põllutööministrile lõpulikuks otsustamiseks.

§ 15. Põllutööministri nõusolekul on riigi metsatööstusel õigus oma tegevuskapitaali suurendamiseks laenu teha, selleks oma üles-
töötatud metsamaterjaale pantides.

§ 16. Riigi metsatööstuse ametnikud ja teenijad kutsutakse ja palgatakse ametisse riigi metsatööstuse eelarve ja Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud palganormide piires.

Riigi metsatööstuse ametnikud ja teenijad määratakse ametisse ja vabastatakse:

a) riigi metsatööstuse juhataja — põllutööministri poolt metsade peavalitsuse juhataja ettepanekul;

b) riigi metsatööstuse ametnikud ja teenijad keskasutuses ja tööjuhitud tööstuskohtadel — metsade peavalitsuse juhataja poolt riigi metsatööstuse juhataja ettepanekul;

c) kõik teised tarvisminevad ametnikud ja teenijad tööstuskohtadel — kohalikkude metsa-
ülemate ettepanekul riigi metsatööstuse juhataja poolt.

§ 17. Riigi metsatööstuse juhataja, tema abi ja pearaamatupidaja loetakse riigiteenistuses olevateks ja neil on kõik õigused ja kohustused, mis teistelgi riigiametnikudel; kõik teised riigi metsatööstuse tööjõud loetakse vabapalgalisteks.

§ 18. Metsade peavalitsuse juhataja korraldusel antakse riigi metsatööstusele kasutamiseks ettenähtud tegevuse piires tarvilikud raielangid taksihinnaga.

§ 19. Riigi metsatööstusel on õigus avada, ehitada, rendile võtta ja rendile anda, müüa ja osta lauatehaseid, vabrikuid, töokode, tööstusele tarvisminevaid eluhooneid ja ette võtta kõiki talitusi, mis metsasaaduste valmistamiseks ja kasutamiseks tarvilikud.

§ 20. Metsade peavalitsuse juhatajal on õigus riigi metsatööstuse eelarve piires ehitus- ja remonttöid, väljaveoteede tegemise ja teisi metsamaterjaalide valmistamise ja ümbertöötamisega ühenduses olevaid töid kunni 500.000 margani iga üksiku töö eest ilma vähempakkumiseta välja anda; põllutööministri nõusolekul kunni 1.000.000 margani ja Vabariigi Valitsuse loal igasuguse summani.

Niisama on metsade peavalitsuse juhatajal õigus eelarve piires tööstuse ehituste ja remontide juures tarvisminevaid masinaid, tööriistu ja materjaale osta tarviduse järgi kunni 500.000 margani ilma vähempakkumiseta; põllutööministri nõusolekul kunni 1.000.000 margani ja Vabariigi Valitsuse loal igasuguse summani.

Eelpool nimetatud õigust võib metsade peavalitsuse juhataja oma äranägemise järele alluvatele ametnikkudele edasi anda kunni 150.000 margani iga töö- ja ostuüksuse eest.

§ 21. Riigi metsatööstuse poolt valmistatud metsasaadustega rahuldatakse eestkätt riigiasutused ning- ettevõtted, omavalitsuste ja kohalikkude elanikkude nõuded oma majapidamise tarviduseks.

Metsasaaduste erisordid, nagu: propsid, paberipuud, sae- ja kapp-palgid, mööbli-, vineeri- ja tikupakud, eksportlauad ja teised metsamaterjaalid ning ümbertöötatud metsasaadused müüakse riigi huvide kohaselt sise- ja välisturule.

§ 22. Metsade peavalitsuse juhataja võib, arvesse võttes puuturu konjunktuuri ja riigi huvisid, ilma enampakkumiseta valmismaterjaale müüa riigiasutustele ja -ettevõtetele ning omavalitsustele igasuguse summani, kohalikkudele elanikkudele ja eraisikutele kunni 300.000 margani ühe lepingu järgi;

põllutööministri nõusolekul kunni 1.000.000 margani ja Vabariigi Valitsuse loal igasuguse summani.

Metsade peavalitsuse juhatajal on õigus tema poolt kinnitatud kava järele alluvaid ametnikke edasi volitada kindla hinnaga metsamaterjaale müüma kunni 100.000 margani iga müügiüksuse eest.

§ 23. Riigi metsatööstuse saaduste müügid enampakkumistel kinnitatakse:

a) kunni 500.000 margani — oksjonikom-
misjoni poolt;

b) kunni 2.000.000 margani — metsade peavalitsuse juhataja poolt;

c) üle selle — põllutööministri poolt.

§ 24. Enampakkumisel müümatajäänud metsasaadusi võib metsade peavalitsuse juhataja riigi huvisid silmas pidades ilma korduva enampakkumiseta müüa igasuguse summani, kas enampakkumise alghinnaga või tarbekorral seda hinda põllutööministri nõusolekul alan-
dades.

§ 25. Riigi metsatööstuse tegevuse ja metsamaterjaalide ärakasutamise viis ei käi riigikontrolli eelkontrolli alla, kuna faktiline kontroll sünnib üldistel alustel.

§ 26. Riigi metsatööstuse tegevuse- ja aruande-aasta algab 1. septembriga ja lõpeb 31. augustiga.

§ 27. Riigi metsatööstuse tegevuse kohta seatakse kokku iga-aastane tegevuskava ja tulude-kulude eelarve, mille põllutööminister hiljemalt 15. augustiks esitab Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Ärakiri nendest saadetakse riigikontrolöörile.

Iga möödunud aasta kohta seatakse kokku tööstusliku arvepidamise nõuete kohaselt riigi metsatööstuse tegevuse aruanne.

Kokkuseatud aruanne ühes seletuskirjaga esitatakse hiljemalt 1. jaanuariks põllutööstusministrile, kes selle oma arvamisega Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks ette paneb.

Samaks tähtjaks esitatakse aasta-aruanne ühes tõendavate dokumentidega riigikontrolööridele, kes aruande kohta oma seisukoha hiljemalt 2 kuu jooksul selle kättesaamise päevast arvates Vabariigi Valitsusele teada annab.

Märkus. Riigi metsatööstuse eelarve ja aruanne esitatakse Riigikogule teadmiseks.

Aruandja **L. Johanson** (loeb):

§ 28. Riigi metsatööstuse tegevusest osavõtnud ametnikkudele, töölistele ja teenijatele, kes metsatööstuse juhtimises, töös, ja korraldamises otsekohe tegevad olnud, lubatakse maksta metsatööstuse eelarves administratsiooni kuludena ettenähtud summadest lisatasu ja preemiat:

1) metsamaterjalide ülestöötamise eest vastavalt ülestöötatud puumassile;

2) otstarbekohaselt korraldatud ja juhitud ning kasulikult tehtud tööde eest ja

3) kahjude ärahoidmise eest.

P. p. 1—3 ettenähtud lisatasud ja preemiad ei või olla suuremad kui 50% lisatasu ja preemia saaja aastapalgast.

Lisatasu ja preemiad maksetakse Vabariigi Valitsuse poolt kindlaksmääratud normides.

Lisatasu ja preemia saajate nimekirja ühes vastava tasusummaga esitab metsade peavalitsuse juhataja ühes nõukogu arvamisega põllutööstusministrile kinnitamiseks.

Põllutööstusminister **A. Kerem**: Teen ettepaneku, käesoleva paragrahvi esimeses lõikes välja jätta sõnad „töölistele“ ja „töös“. (A. Jõeäär, stp: Braavo! Suurepäraline, härra minister!) Ei, härra Jõeäär, kui Teie põhjalikumalt mõtleksite, siis ei ütleks Teie praegu braavo. Vaadake, Teie ettepaneku kohta võib ennem braavo öelda. Käesoleva paragrahvi järgi maksetakse lisatasusid administratsiooni summadest. Kui metsatööstuse administratsiooni alal töötavad isikud on osanud nii asja korraldada, et nad administratsiooni kulused on kokku hoidnud, on vähem ametnikke tööle võtnud ja rohkem tööd teinud, siis maksetakse neile nendest kuludest ülejäänud summast lisatasu. Samast ülejäägist tahate aga teie töölistele preemiaid maksta. (A. Jõeäär, stp: See paragrahv tuleb üldse maha kustutada.) Rkl. Jõeäär, see on juba teine küsimus. Vaadake, ma toon

teile näiteid. Kui raudteel vedurijuhid kütet kokku hoiavad, siis maksetakse neile lisatasu kokkuhoitud summade arvel. Kui teie nüüd hakkaksite nendest summadest raudtee remonttöölistele preemiaid maksuma, siis peaks ometi braavo hüüdma. Neid põhimõtteid arvesse võttes, teen ma ettepaneku § 28. esimene lõige vastu võtta komisjoni poolt ettepanekud kujul.

A. Jõeäär (stp): Väga lugupeetud härrad rahvasaadikud! Mina oleksin oodanud kõike muud, kuid mitte seda, et praeguse valitsuse liige härra põllutööstusminister siin esineb ettepanekuga, maha kustutada sellest seadusest II lugemisel Riigikogu poolt vastuvõetud parandus, millega võimaldatakse ka töölistel osa saada ülejäägist, mis ametnikkude vahel ära jagatakse. Seda ei oleks ma tõepoolest tahtnud uskuda. (J. Tõnisson, rhv: Täiesti põhjendatud ettepanek.) Väga hästi põhjendatud. Igasugust ettepanekut võib põhjendada, aga kuivõrd need põhjendused kaaluvad, sellele võib vastu vaielda. Mina arvan, et mitte ainult mina tööliste seisukohast välja minnes selle ettepaneku vastu ei pea vaidlema, vaid seda peaks ka tegema lugupeetud härra Tõnisson kui Riigikogu tsentrumi ja rahvaerakonna esitaja. Meie peaksime selle peale mõtlema, missugust muljet selle paranduse tagasilükkamine tööliste peale avaldaks. Kas on see soovitav niihästi riiklikust kui ka tsentrumi seisukohast. (J. Tõnisson, rhv: Sellel ei ole tsentrumi seisukohast mingisugust tähtsust.) Peaks vaatama, missugune on tööliste meeleolu, kes riigiettevõtetes töötavad ja siis on kerge selle ettepaneku mõjust aru saada. Mina, lugupeetud rahvasaadikud, ei hakka selle juures pikemalt peatuma, ma arvan, et see peaks igähele selge ja arusaadav olema, kelle töö ja vaevaga see puhaskasu saadakse. Kui administratsioon oskab asja nii korraldada, et ta vähese arvu ametnikkudega läbi saaks, siis oskab ta minu arvates asja ka nii korraldada, et ta töölistelt mõistab rohkem tööjõudu välja võtta, et sel teel puhaskasu saavutada. Mina arvan, härra minister, et sellest administratsiooni kulude all ettenähtud kokkuhoidlikkusest võiksid ka töölistel ühe osa omale saada väikeseks lisatasuks. Kas tahetakse seda siis ainult ametnikkude vahel ära jagada? Kui see peaks olema Riigikogu enamuse seisukoht, et töölistele mingisugust lisatasu ei tule anda administratsiooni summadest, siis ei ole minu arvates sotsialistide rühmal põhjust selle paragrahvi poolt üldse hääletada. Kui härra põllutööstusministri parandus-ettepanek vastu võetakse ja lisatasu maksmist töölistele

tarvilikuks ei tunnistata, teen ettepaneku, see paragrahv seadusest välja jätta.

Juhataja **T. Kalbus:** Aruandja lõpusõna ei tarvita. Härra põllutööministri poolt on tehtud ettepanek, § 28. esimeses lõikes teises reas välja jätta kaks sõna „töolistele“ ja „töös“. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 40 häält, vastu 22 häält, seega on ettepanek vastu võetud. Panen § 28 hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 28 vastu võetud.

Aruandja **L. Johanson** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega § 29 ja § 30.

§ 29. Riigi metsatööstuse tegevusaasta tulude ülejääk kantakse pärast aruande kinnitamist riigi sissetulekuks.

§ 30. Riigi metsatööstuse tegevus lõpetatakse seadusandlikul teel, kusjuures selle likvideerimise kord kindlaks määratakse.

Juhataja **T. Kalbus:** Asun lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu võetud.

Et Riigikogu ligi kaks tundi töötanud, kuulutan veerandtunnilise vaheaja.

Vaheaeg algab kell 7.05 min.

Pärast vaheaega jätkub koosolek kell 7.25 min.

Koosolekut juhatab abiesimees **T. Kalbus.**

Sekretäri kohal abisekretäär **L. Raudkepp.**

Juhataja **T. Kalbus:** Riigikogu koosolek kestab edasi.

21. Vabatahtliku tuletõrje ühingute tuletõrje komandode liikmete pensioni- ja toetusraha seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **L. Johanson:** Vabatahtliku tuletõrje ühingute tuletõrje komandode liikmete pensioni- ja toetusraha seadus annab pensionisaamise õiguse tuletõrje komandode liikmetele, kes tuletõrje kohuste täitmise juures või selle tagajärjel saadud raskete haavade või vigastuste läbi töövõime kaotanud, ja surmasaanute perekonnaliikmetele nendel alustel, mis ette nähtud riigi-ja omavalitsuse teenijate pensioni seaduses.

Rahaasjanduse komisjon on selle seaduseelnõu läbi vaadanud ja esitab selle Riigi-

kogule vastuvõtmiseks. Teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

22. Konsulaar-seadustiku muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Luur:** Austatud Riigikogu liikmed! Senni on Eestis maksev olnud veneaegne konsulaarseadustik, mis on asetatud S. K. XI köite II osa 1903. a. väljaandesse. Selles konsulaarseadustikus on § 109, millele lisana on juurde pandud konsulaartöomingute tariifid. Nii on see meil maksev olnud kunni 1919. a. Siis aga selgus, et veneaegsed tariifid ei vasta Eesti oludele. Kui veneaegsed konsulaartariifid ümber arvata Eesti markadesse siis saame niisugused summad, millega konsulaartalitusi ja toiminguid korraldada ei saa. Sellepärast hakati administratiiv korras konsulaartariife muutma ühes ja teises kohas ja et saadikuid ühest kohast teise vahetevahel ümber paigutati, siis tuli tihti nähtusi ette, et igalpool maksis isesugune tariif konsulaartöomingute ja talituste eest. Et selles küsimuses ühtlusele jõuda, oli tarvis kiires korras välja töötada uus konsulaarseadustik. Uue konsulaarseadustiku väljatöötamine oleks aga võtnud liig palju aega, kuna tariifide ühtlustamine seda ei kannatanud. Sellepärast esitati Vabariigi Valitsuse poolt uued tariifid, mis näevad ette kõiksugused konsulaartöomingud ja talitused. Neile tariifidele on antud seaduse kuju, et neid kiiremas korras maksuma panna ja kiiremini läbi viia. Tariifides on ette nähtud kõik enam vähem tähtsamad talitused ja toimingud, mis sellel alal üldse võivad ette tulla. Tariifide kindlaksmääramisel on arvestatud ka nende soovialdustega, mis meie saadikute ja üksikute konsulite poolt tehtud. Need on komisjonis kõik läbi kaalutud ja vastu on võetud tariifid lõpukujul, nagu nad siin Riigikogu liikmetele laiali on laotatud. See on üks põhilause.

Teine seaduse põhilause on see, et seadus tahab vastastikuseid hõlbustusi teha välisriikide ja meie riigi vahel. Need hõlbustused seisaksid selles, et kui välisriikides konsulaartalituste maksudest vabastatakse niisugused aktid, mis ühenduses on meie riiklikkude asutuste huvidega, siis teeme ka meie niisuguseid hõlbustusi sellele välisriigile. Niisuguste hõlbustuste tegemiseks annab seadus võimaluse välisministrile ilma Riigikogu kinnitamata, lihtsalt nootede vahetamise teel.

Kolmandaks on läbi viidud põhilause, et ei saa seadust, kui ta vastu võetud, otsekohe

maksma panna, vaid selleks on vaja vähemalt 2 kuud aega, et seadust laiali saata saatkondadesse ja konsulaatidesse, kes meie riigi piiridest õige kaugel asuvad. Sellepärast on seaduses ette nähtud, et seadus hakkab maksma 2 kuud pärast ta vastuvõtmist.

Need on põhilased, mis rahaasjanduse komisjon kaalus ja vastu võttis ja sellepärast teen ma rahaasjanduse komisjoni nimel ettepaneku, seadus I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

23. Posti-telegraafi seaduse täiendamise seadus — I lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Zimmerman:** See seadus on valitsuse poolt algatatud, rahaasjanduse komisjon ei ole siin mingisuguseid muudatusi ette võtnud, vaid on ainult mõned redaktsioonilised parandused teinud. Komisjoni nimel teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

24. Tööstuslike koolide seadus — I lugemisel. Hariduskomisjoni aruandja **J. Voiman:** Tööst kutsehariduse alal langeb kõige laiaulatuslikum osa õppeasutustele, milliste ülesandeks on anda tööstuslikku kutseharidust. Eelnõuna esitatud käesolev tööstuslike koolide seadus loob aluse niisugustele ülalnimetatud õppeasutustele, mis algkoolile järgnevad ja mille kursuse kestus ei tõuse üle nelja aasta.

Eelnõu võtab tööstusliku kooli nimetuse võimalikult laial ulatusel, et luua peajoontes ühtlast alust rohkearvulistesse liikidesse kuuluvaile kutsekoolidele, sellega ühtlustada teatud määral juba töötavaid koole ja avada tee kutsekoolide avamisele kõiksugustel tööstusharudel. Vene seadustes ei leidu sarnast ühtlast alust; olevad seadused käsivad üksikuid tüüpe, ja seda mitte kõigil neil kujudel, mis tarvilikud ja võimalikud käesoleva eelnõu järgi. Peale selle on siis kõik koolid normaalsel olukorras arvatud küueklassilise või vähemalt sündusliku algkooli lõpetajaile.

Tööstuslike koole võib jagada nende ülesande kohaselt koolideks, mis valmistavad ette 1) õppinud töölisi igasuguse tööstuse ja käsitöö alal; 2) tehnilisi jõudusid igasuguse tehnika, mehaanika jne. alal ja 3) õppinud majapidajaid ning majapidamise instruktoreid.

Teisest küljest võib tööstuslike koole jagada laadi poolest § 4. järgi: 1) tööstuskoolideks, ja 2) tööstusõpilaste koolideks. Esimesed, see on tööstuskoolid, on koolid sõna täielikus mõttes — nad õpetavad oma õpilastele ametioskust töökodades ja tarvilikke teadmisi, võimisi ning muid oskusi klassis ja laboratooriumides; sellejuures on võimalik, et töö õppimine korraldatakse kooli korraldamisel ja sellekohasel kokkuleppel eratööstusettevõtetes. Teised, see on tööstusõpilaste koolid, on määratud tööstusettevõtete õpilastele ja senni, kui kõik ettevõtete töölised ei ole niisuguses koolis õppinud, ühes sellega ka tööliste. Neis koolides õpetatakse õhtuti või teatud nädalapäevil täiendavalt oskuseõppimisele eraettevõtetes, eriaineid, võimisi ja oskusi ning tarvilikul määral üldhariduslike aineid, kusjuures võimalikul korral õpilastele õpetatakse täiendavalt ka ametioskust. Mõlemat laadi koolid annavad, kui oskus omandatud ja koolikursus lõpetatud, kas otsekohe või teatud aastapraktika järgi õppinud töölise kutse, kuna tööstuskooli lõpetaja kauemaegse praktilise tegevuse järele meistri kutse omandab.

Tööstusõpilaste koolis õppimine tuleb mõne aja kestel teha sünduslikuks tööstusettevõtete õpilastele, milleks, ja samuti ka muudeks koolikäimisega seotud küsimuste lahendamiseks, Vabariigi Valitsusel on õigus anda erimäärust. Peale selle on võimalik käesoleva seaduse järgi avada eriainelisi ja oskuslike kursusi — ühekordseid ja perioodilisi. Viimaste alla kuuluvad ka sarnased tööstuslike koolid, milliste kursused lühem kui kaks aastat, kuna õppeaja kestus koolides, vastavalt tööstusharule ja kooli tüübile, on 2—4 aastat.

Et tööstuskoolide töökodade sisseseaded, ilma milleta arusaadavalt töökoda mõeldav ei ole, maksavad suuremaid summasid, milline asjaolu kooliasutajal tööstuskooli avamise võib teha võimatuks, siis on ette nähtud, et riik annab kunni 50% toetust sisseseadete kuldudest.

On soovitatav, et eratööstusettevõtete omanikud võimalikult rohkel arvul peaksid õpilasi. Selles mõttes tahab käesoleva seaduse vastav paragrahv luua soodsama pinna.

Hariduskomisjon, läbi vaadates käesoleva seaduseelnõu, olulisi muudatusi ei teinud, vaid laiendas tööstuslike koolide seaduse ka majanduskoolide peale. Silmas pidades tööstuskoolide tähtsust, ja et need koolid eriti laimatele hulkadele ja töötava kihi lastele on määratud, jääb õppemaks ära omavalitsuste ja riigikoolides. Teen ettepaneku, tööstuslike koolide seadus I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

25. Notariaal Üldkommissjoni aru-
seaduse VI jao- andja **A. Jõeäär:** Väga
tuse (S. K. XVI lujupeetud häärad rahva-
k. I j. 1914. a. saadikud! Käesolev sea-
väljaanne) duseelnõu on esitatud Va-
muutmise sea- bariigi Valitsuse poolt.
dus — I luge- Põhjendused on seletus-
misel. kirjas üksikasjalikult ette
toodud, mis Riigikogu liik-
metele paljundatult kätte saadatud. Üldkom-
missjon ei ole käesolevas seaduseelnõus mingi-
suguseid muudatusi ette võtnud ja esitab selle
Vabariigi Valitsuse poolt esitatud motiividel
Riigikogule vastuvõtmiseks. Üldkommissjoni
nimel teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemi-
sel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

26. Ainete hin- Üldkommissjoni aru-
dade ja veo- andja **A. Jõeäär:** Käes-
kulude üle and- olev seaduseelnõu on nii
mete kogumise kui eelminegi esitatud Va-
seadus—I luge- bariigi Valitsuse poolt.
misel. Põhjendused on üksikas-
jalikult seletuskirjas ette
toodud. Nende põhjendustega on üldkommiss-
jon ühinenud ja esitab seaduseelnõu Riigikogule
vastuvõtmiseks. Üldkommissjoni nimel
teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel
vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

27. Randvere- Üldkommissjoni aru-
Piirita tee õien- andja **V. Hasselblatt:**
damiseks maa Austatud Riigikogu liik-
võõrandamise med! Randvere-Piirita tee
seadus—I luge- õiendamine on tingimata
misel. tarvis, silmas pidades, et
praegune tee on umbes 2
versta võrra kaugem, kui ehitada kavatses-
tav tee. Otstarbekohasuse küsimus on üldiselt
selge ja üldkommissjoni kui ka omavalitsuse
tegelaste poolt läbi kaalutud ja heaks kiidetud.
Õiguslik külg on ka nii korraldatud, et võõran-
datud maa eest maaomanikkudele õiglaselt
tasutakse. Üldkommissjoni nimel teen ettepa-
neku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

28. Hangelda- Üldkommissjoni aru-
mise (spekulat- andja rkl. Penno puudub;
siooni) ja liig- aruandja kohused võtab
kasuvõtmise oma peale üldkommissjoni
vastu antud esimees rkl. Jõeäär.
määruse § 19.

Aruandja **A. Jõeäär:**
muutmise sea- Käesolev seaduseelnõu on
dus — I lugemi- esitatud Vabariigi Valit-
sel. suse poolt ja temaga tahe-
takse hangeldamise ja liig-
kasuvõtmise vastu antud määruse („Riigi Tea-
taja“ nr. 14/15 — 1924. a.) § 19. muuta. Üld-
kommissjon, käesolevat seaduseelnõu läbi aru-
tades, leidis, et muuta tuleb § 19-nes selles
mõttes, et kaupade hindade väljapaneku nõud-
mise, mida praegu seadus ette kirjutab, võib
maksma panna kaubandus-tööstusminister oma
sundmäärusega. Selle tõttu saab kaubandus-
tööstusminister seda küsimust igas ajajärgus
oma sundmäärusega ajakohaselt lahendada. Aga
täiesti ära kaotada kaupade hindade väljapanemise
nõudmist, nagu seda senni Vabariigi
Valitsuse seadus ette nägi, ei pidanud üldkom-
missjon praegu veel võimalikuks. Üldkommiss-
joni nimel teen ettepaneku, seaduseelnõu I luge-
misel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

29. Tööliste hai- Töökaitse komis-
guse korral joni aruandja **L. Jo-**
kindlustamise **hanson:** Austatud Riigi-
seaduse muut- kogu liikmed! Käesolev
mise seadus — seaduseelnõu sisaldab vä-
I lugemisel. hemaid parandusi vastavas
konventsioonis tegeliku elu
nõuete kohaselt. Töökaitse komisjon on käes-
oleva seaduseelnõu läbi vaadanud. Töökaitse
kommissjoni nimel teen ettepaneku, seaduseel-
nõu I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **T. Kalbus:** (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

30. Endise Ees- Üldkommissjoni aru-
timaa avaliku andja **V. Linnamägi:**
hoolekande Käesoleva endise Eestimaa
asutuse varan- avaliku hoolekande asu-
duste Tallinna tuse varanduste Tallinna
linnale andmise linnale andmise seadusega
seadus — I luge- tahetakse, nagu seaduseel-
misel. nõu pealkiri juba näitab,
üle anda Tallinna linna

omavalitsusele omanduseks kui riigi kinnisvara,
suurem maa-ala ehitustega ja muude päraltole-
mistega. See varandus on meie riigi omandu-
seks tulnud Vene riigilt ja tegelikult juba 1917.
aastast linna valdamisel. Meie maapäev 1917. a.

võttis selle varanduse üle ja andis linnale kasutamiseks, ja sest ajast saadik on see linna kasutamisel olnud kui linna keskaigemaja. Linn on väga palju oma raha sinna sisse pannud, on seda haigemaja suurendanud, laiendanud ja kulusid kandnud, kuid ometi õiguslik vahekorid selle varandusega on siamaani lahendamata ning loetakse õiguslikult riigi omanduseks. Tähele pannes, et ta juba mitu head aastat on linna käes olnud, ja et see haigemaja on linna rahva huvides tegutsenud, ja on esinenud ikkagi kui kohalik asutus, mitte üleriikliku tähtsusega asutusena, sellepärast on loomulik, et niisugune varandus oleks ka kohaliku omavalitsuse omandus. Seda tähele pannes on Vabariigi Valitsus otsustanud ka õiguslikult seda varandust linnale omanduseks anda ühes kohustustega ja õigustega, mis sellega seotud. Sellejuures on aga tingimine, et Tallinna linnavalitsus ei tohi seda varandust tarvitada muuks otstarbeks kui ainult selleks, milleks ta praegu on, nimelt haigemajaks ja osalt ka vanainimeste hoolekandeesutuseks, sest peale haigemaja on seal veel vaestemaja olemas, juba vanast ajast peale nüüd ka linnavalitsuse käes. Nii et tingimised on tehtud valitsuse poolt nõnda, et niikaua, kui linn tarvitab seda varandust ülesseatud nõuete kohaselt, on see tema õiguslik omandus, kui aga linnavalitsus peaks neid varandusi mõneks muuks otstarbeks tarvitama, siis võib valitsus neid tagasi nõuda. Üldkommisjoni nimel panen ette, käesolev seadus I lugemisel vastu võtta.

Juhataja T. Kalbus: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

31. Üldise arveseaduse täendamise seadus — I lugemisel. Et üldkommisjoni aruandjat kohal ei ole, siis täidab aruandja kohuseid üldkommisjoni esimees.

Aruandja A. Jõeäär: Vabariigi Valitsuse poolt on esitatud vastuvõtmiseks seaduseelnõu, mille järgi riigikontrollile on lubatud 1918.—1925. a. aruannetes ettetuleva puuduliku tempelmaksustamise asjas kirj vahetust alustamata jätta, kui igal üksikul juhtumisel puuduva tempelmaksu summa ei ole üle 20 marga. Seda põhjendatakse sellega, et sarnane kirja-

vahetus ei tasunud kulu ära. Üldkommisjon ühines põhjendustega, mis Vabariigi Valitsuse eelnõus ette toodud, ja paneb ette käesolev seadus I lugemisel vastu võtta.

Juhataja T. Kalbus: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

32. Tsiviil-kohtupidamise seaduse muutmise seadus varanduse aresti alla panemise, hoiule andmise ja müügi asjus — I lugemisel. Üldkommisjoni aruandja **J. Holberg:** Käesoleva seadusega muudetakse tsiviil-kohtupidamise seaduse osa, mis käsitab kõigepealt § 978., kus ette nähtud, et kohtupristav on sunnitud juurde kutsuma politseiesitaja ja seda nimelt kolmel juhtumisel: kui majauksed on lukus, kui ust ei avata või kui midagi aresti alla pannakse võlgniku enese äraolekul. Nüüd tahetakse seda asja lihtsustada ja nimelt sel teel, et kohtupristav ei pruugi enam politseiesitajat juurde kutsuda, vaid ainult kaks tunnistajat. See uuendus on just sündsam maal, sest tihtilugu on seal politsei väga kaugel.

§ 1010 muudetakse selles mõttes, et neil juhtumistel, kui nõudja ja võlgnik ei jõua kokkuleppele, on õigus kohtupristavil varanduse hoidja määrata. Pristav võib ka hoidjaks määrata võlgniku, kellel õigust ei ole hoiulevõtmisest keelduda. Ei ole nõudja nõus võlgniku hoidjaks määramisega, ja paneb omalt poolt ette isiku, kes on nõus varandust hoiule võtma ja kelle kohta ei ole olemas § 1012. ettenähtud takistusi, siis võib pristav selle isiku hoidjaks määrata. Peale selle muudetakse veel §§ 1047. ja 1048. selles mõttes, et aega kokku hoida, ja et pristav võib müümist toimetama hakata mitte enam kella 10 vaid kella 9 ajal, et ei pruugiks enam niipalju oodata.

Teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Juhataja T. Kalbus: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud. Päevakord on läbi, lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 7.55 min.

Algkirjale alla kirjutatud:

Riigikogu abiesimees **T. Kalbus.**

Abisekretäär **L. Raudkepp.**

